

اداره دوه :- آښونه لري ۱۰۴ نجی
صایي ایله یعنی ۹ نجی جلدك ختمایله
پیتمکده اولان آښونه لریمزك وقت کچیر-
مکسزین آښونه لریخی یگیلتمه لریخی رجایلدوز.

74
(5)

تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی
مدیری : آق چوره اوغلی یوسف

ییل ۱۳۳۲ صایي ۲ ۲۴ مارت ۱۳۳۲ ییل ۵ جلد ۱۰ صایي ۱۰۶

زمان ياتمده كى آق صاحلى ، آق صقاللى اختيار ايچين ايچين آغلايور، براز اوتده وضعندن يوكسك بروج صاحى اولدينى آكلاشيلان مغرور بر كنچده، طورى ديكشديرمهيه، دوشونمهيه، طوبلانمهيه مجبوريت طويوردى. هر كس باشى اوكنه اكش، اللرى قاوشديرمش، ديلا سوزله دكل، روحله ريه متوجه، توبه و دعا حالده ايدى . معبدده ايدك . كتاب مقدس ، كوزللك، صنعت، آزايمانلى آدملى ده يكمشدى . صنعتله دينك، كوزللكه ايدلك و حدتى، كوزلرم اوكنده، ارض مقدسك كونى آيدنلغيله پارلادى : تمثيل صنعتك قديمده كى الهى ماهيتى آكلادم . « كنمان چوجقلىرى » سير ايدنجهيه دكين، صنعت و اخلاقله محاسن برلشنجه ، روحى بوقدر يوكسلته جكنى تماميله مدرك دكلام . هيچ شهبه ايتيورم كه هيمز، الكناهيليرىمز بيله، جمعه كوني اوجاقدن چيقاركن، روحلريمىك صمدان بره معدن آقوب كلن سرين و براق برصو ايله ييقانوب تميزلشمس ، قىليرىمىك كنديسى ازن كناهلرك آغىرلغندن قورتولوب فراخلامش اولدينى طويديق ... — ي .

توركله ششوي

تورك خاقان آلامه قيصرى طرفندره جنرال - فلد مارشال ماكله نزهك كورمىر بليشى . — عثمانلى اوردولرىك باش قوماندانى خاقانز حضرتلرینه، جهان چيكننده كى سلاح آرقداشلىقك بر خاطرهسى اولقى اوزره، آلمان اوردولرى باش قوماندانى قيصر حضرتلى طرفندن آلمان اوردوسى جنرال - فلد مارشاللى عنترانى و بربلش اولدينى اولجه يازمشدى . اوروپا اوردولرىده فلد مارشاللك علامتى اقتدار و آمرلك تمثالى اولان قيصر بره صادركه او بويوك ربهنى حائز اولان ذات، بويوك اونيفورمهسى كيديكى زمان آلدده طاشير . عصانك تسايى مهاسم مخصوصه ايله اجرا اولنور. ايسته آلمان اوردوسى فلد مارشاللى عصاصى، تورك اوردولرى باش قوماندانه تقدم و تسليم اتمك اوزره، آلمان اوردولرىك اك نامدار و مظفر فلد مارشاللردن فون ماكله نزهك استانبوله كلىدى . مشاراليه بش كون پادشاهز افنديمىك و پايتختى خانك قدرلى مسافرى اولدقن صكره اوردوگاهنه دونوب كيتدى . توركلر ، خاقانلى ، خاقانلى باشده اولقى اوزره اراكى ، بهادرلى چوق سه زهر و تقدير ايدرلر . ماكله نزهك جهان چيكنك اك يوجه مرتبهيه يوكسانديكى اوچ بش قهرمانك بريد . عثمانلى پايتختك ارى، قادي ، تاريخى دشمنلرئز موسقوفلرى يكمش بو جهان بهادرلىك يازى كورمك ايچون سواقلره قوشوشديلر . بو اك ساده و صميمى بر حرمتدر . بهادر عثمان هائله سنك بويوك اوغلى خاقانز ، جرمن چيكن ارى ياشنده بولنديروب اوزون اوزون قونوش قدن ذوق طويدى . كنچ و شجيع باش قوماندان و كيليمز ، كندى كى قهرمانلر صوبندن كله بو - لاح آرقداشنه كوكلنك درينلكندن قريمه بر محبت و حرمت كوستردى . بشيوز يىللىق هسكر اوجاغى اولان عثمانلى - تورك مائى آره سنده كچيرديكى بش كوندن دوستمز فلد مارشالك بمنون قالديفنه شهبه ايتيورز .

همول اهرمك سلك مسامرهسى . — هلال اهره جميتك ، موجود مى . و سهرلرئزك شهبه سز اك سويىمى اولان بو انسانى و شفقكار مؤسسه نك هر سینه بر مسامره ترتيب ايتيمى آرتق بر عننه حاله كچدى . موسك سوگنه طوغرى ترتيب اولونان هلال اهر مسامرهلى پايتختن مدنى و بدىمى حياتك اك پارلاق اظهاراتندن صا بيلقه ددر . بو مسامره لده پرسلر ، ناظرلر ، سفيرلر حضراتى اثبات وجود ايدرلر . پايتخت صرسيه ته سنك عثمانلى و اجنبي اك يوكسك صنف خلق بو مسامره لده بولنجهنى شرف صايارلر . مجروح و خسته بشرىك بارلرئى صامره يه آقيريلرئى تحيفه چالشان بو صرحتى جمعه دده ، مسامره لردن مقدس غايه سته خادم خيلى پاره طويلار .

بوسنه ، مارتك ، انجى كوني آفشامى معناد اوزره مسامره و بيلدى . « طنين » رفيقز مسامره يى شوبله حكايه ايدور :

هلال اهر جميتى منفعته اولقى اوزره اولكى كبيجه تپه باشنده و بربلن مسامره جدآ پك پارلاق اولمدر .

مسامره يي شهرلرگان حضرتلارنى بىلىرى ، صدراعظم پاشا حضرتلرى ، دىكر وكلا حضرتلرى شريف بيروردلرى
كى قلمار شال (فوزما كىزن) جنابلى وسفارات ارکاندن بر چوق ذواتده حاضر بولونمشلردر . مارشال
جنابلى لوجه سته داخل اولور اولار آلتش لرله قارشىلاشمىدر . كىندىنك لوجه سته بىلى اولقى اوزره هلال
آجر منقعه الى ايرا اعطا ايلدىكى خبر آلمىدر .

مسامره يي بروجى حاشر بولونانك هروجه ايله فوق القاده استحضانى جلب ايتش ، ملازم (مهدهك) ،
پروفور (هوياي) بىك زاده آلتشلاشمىدر . بالخاصه بروجى حاشر بولونانك صوك تىنى تشكىل ايدن وىناق قلمه عاربانده
بر قهرمانك كچه وقتى قبالر اوزرنده بروج ياتىنى ، كىندىنك هلال آجرىك شىفتلى معاونتك ناصىل بىشدىكى
كوسترن ، سكرمه يورنى بر انكشاف ايله استابول اققنك ، اوستنده هلال بارلا ينى حالده ، نجىنى تصوير
ايله ين موبج لوجه آلتش طوقانى آرمىده تماشى ايدلمىدر .

بىر ، عمومىله اوروناي حيات اجتماعيه سته مملكتده دخول عىلنده بولونانلردن دىكر ، بىر ، وىله اجتماعلر
مىمارلر ، اورون كىچىلر ، اكانجه لرك انشيار و تعمى ايتىش لردن . هله بواكانجه لرك غايىسى ، هلال
آجر ، مسامره سته اولدىكى ، امور خيريه خدمت اولورسه ، تصويب و تقدير بىر طبع دما آرتار . لكن
بىر ، عىن زمانده ، تورك - عثمانلى مدنيتك بروج اجتماعلرده آلا چوق بىر طوته بيله كى بر راديه تلى اولدىكى
ظن ايدلمىدر . اهتراف ايدركه تورك حيات مدنیه و بدىعه سته تماماً معاصرلشمىسى . زمانه وىله محتاجدر ،
فقط اونك ترقىسى تأمین ، حال حاضر بىر تقدير و تىريق ايله قابل اولور . عثمانلى - تورك پايتختنده دارالحلافت اسلاميه
دهده ، عثمانلى هلال آجرى طرفدن ترتيب اولونان بر مسامره ادبیه و بدىعه ده عثمانلى - تورك ادبيات و بدىعندن
دهافضله بىر رىك ، بروج بولمىسى . او ادبيات و بدىعك ياكى دىك بىر لوجه حالده اشتراك ايتىرلمىسى
لازمكازمىدى ؟ بوى بىر درجه قدر عثمانلى - تورك ادبياتك ، صنایع نفیسه سته بوقاننى اعلان كى اوليورى ؟
فكرىك ياكى آكلاشياممىسى رجا ايدرك : دين و ملت نامنه غرب ادبياتنه بايقوت اعلان اىك طرفدار
لرندن اصلاً دىكر . غرب موسيقىك ، غرب ادبياتك دائماً حفظ و حرمله دىكلممىسى تصويب ايدلمىدر . فقط
تورك موسيقى و ادبياتك ده حق وىر بىلدىر ، ديورز . واولرك ، هلال آجر مسامره لرى كى ، حيات ليه كى كى
مدنى بىلرندن صابىلان اجتماعلرده فنا سىما كوسترميه لك بىر طوته بيله بىكارينه اينانانلردن .

آرتىستلر كى ماجارستاندن كىرتىلش اولمىسه ممنون قالق : توركيه دكاسه بيله ، آهنكى توركيه بىكزمىن بر
قادرش دليله شىر قىلر دىكلمك نصيب اولدى . لكن نه دن ، مثلا بىل بك قىراطنده بىر ايكى تورك آرتىستى ده
مسامره يي اشتراك ايتدى بىدى ؟ زكى بك ده اىستدن ، به بويونىن موفقتيله بىر شىار جالابىلردى . سكره
مثلاننه بىر ايكى توركيه بىسته ، تورك آرتىستلرى طرفندن اوقونمىدى ؟ عبدالحق حامد - و محمد بىا بىكرك
« لسترن » نندن بىر قاچ پارچه اوقونامامىدى ؟ بوايكى تورك ذكاسك ابداعى ، عثمانلى حاضرونك قىلرینه شىبه
بوقى (سارلاتى) دن دما مونس كلىر و اجىبى مسافىرلر ده دما بىل ، دما خصوصى اولمىله خوشلرینه كىردى .
نهایت ، مثلاننه بىر محمد امين بكك ، آى ايكى هم دىك اى ، هلال آجره ياقىندن تعلق . شمرىك تماماً شرقى و تورك
اولمىسى ، موسيقىك كوزلكى ايله كىندىنى توصیه ايدوب طور بىر كى . كىچىك پروگرامنه كىرمىدى . . .

بولغار سلاح آرقداشارىمىزك بىسته ده كى « صابىب آجر » جمعيتلرى طرفندن ماجارستان پايتختنده ، بىكلرده بىر
شماره ترتيب اولونمىدى . او مسامره يي بولغار مدنيتى ، بولغار صنایع بدىعه سى كوسترمك مقصديله صوفىده دن بىر
ايكى آرتىست جاغرتدىلر . بوى دعوتدن بحث ايدن بىر بولغار دوستمىز ديوردى كه : « اوت ، واقعا بىزم آرتىستلر بىز
آجر بىل آرقداشارلرله بوى اولمىده بىك درجه يي هنوز كىلدىلر . لكن بىزم ده مدنيت بولنه كىروب خىل ايلرولش
اولمىش بىز كوسترمك ايجون . صنعتكارلر بىزك كلسنه چوق چاللىشق . البته ماجار دوستلر بىز بىزم آرتىستلر
نظر لطف و مسامحه ايله باقاچىلردر . بىز ده بىزك تمام عىكله اوليور . كىندى مملكتده بيله كىندى آرتىستلر بىز
بوسكك صوفىده او كىنه بىقارمىدن صىقلىوروز .

غلطه سىرا بىلر بورى . - لكن سباطك صوك مفته لرنده ، عثمانلى مملكتك اك اسكى سلاطى مكنى
اولان « غلظه سراى سلطانيسى » مآذولرى نامنه بايىلان بوردك رسم كشادى اجرا اولونمىدر . رسم كشاده مذكور مكنى
مآذولرىك الله تباركده بولغانلرى ايله برابر بىر چوق دعوتلى قائلر حاضر بولونمشلردر . غلظه سراى سلطانيسى

مأذونلاردن حاضر بولماڭلارك اڭ ياشليني اولان اعيان رئيس ثاقبي و غاطه سراي مدير اسبق عبدالرحمن شرف بك افندي افتتاحي بر ائقاي ايراد ايدرك يوردك واسطه كشافيني اجرا ايلندي . يوردك مقصدي عواما مملكته علمي وادبي قائده طوقوندير مقدور . آتندن يالكر غاطه سراي يازم مخصوص بر غلوب اولونمى ظن اوله ييلارسه ده ، يورد اعلى الصوم عالي مكتب طلبه لرينه آتليق بولم جقمده ، بر خصوصيتي آتديران بو آدى طاشيلمه سي ايشه تا عيىلالموز خان مرحوم دورنده آييلاش اولان بو مكتب مملكتده حائز اولونمى تالونمى و خصوصيتي عومقندن و بوجك كتب مأذونلريك شيدى به قانار مادى و معنوي فعاليت يولارنده بر تاج قلوب و يورد تلميش ايدركه صوك نصبت دخي بومتمدد تشكيلاتك بركدن يازم شندن حصوله كلكمده بولم شندن نشأت ايتمديكي نطق افتتاحيدن آكلاشيلم شدر . بزموميتله نوركلر آرم شنده اجتماعي حياتك عن نوعيك تشكيله شدمتله طرفدارز . تشكياتي ابي يالقي ، صوكره . دنده آرقسي بر اقلدامق شرطيله قلوبلر يك قائده لي بجملر اوله ييلر . متوسط حتى يوكك صنفه منسوب كنجلر يازي پس قهوهل حياتندن فور تارمق ايچون ، لكه وثر چارملردن بريقي مشدن ومترق قوم خانه لار ديك اولان (قلوب) لك تعميدر . (قلوب) تشكياتنده فضله ائقا ، كوستر ماشق صيده منافي اولور . قلوبلرده اوقومق ، يازمق ، مسامره ادبيه و موسيقه تنظيم اتمك ، مصاحبات طرفانده بولمق كي اذوق معنويه ايله برابر ، دها جوق استراحت فكر و بدن تامين ايدن وسائلك بولندريله شندن ده اجتناب اولوماميدر . ظن ايد يوردك قلوب مؤسسارنجه بوجمترلر ، كوزدن قاجير يازم شدر . غاطه سراي يازم موقيت ، شطارت ، على الخصوص اوزون بر عمر ديلارز .

مجلس مبهريانه . — اوچنچي دوره اجتماعيه ايكنچي شمسك درت آتكي اكل ايدن مجلس مبهريانه ، ۱۳۳۲ سنه سي ابول ابتداسنده طوبلاغق اوزره ، ۱۳۳۱ سنه نك صوك كوني اولان ۲۹ شباطده قانون اساسيه توفيقاً چيقان اراده سنه ايله تعطيل ايديلم شدر .

تحصيل بولندرم بولم بر تورك كنچي . — شمال توركلرينك ممتاز اماملردن اولان قارغايلى (اورنيورغ ياننده) صادق عثمان افنديك درت بش ييلدن بى هجاز ، سوريه و شام طرفلرند علم اسلاميه تحصيل ايدوب ، نهايت حرب ابتدالردم بروسه به كلكرك اوراده چالشم شدم بولونان عثماني عبدالحكيم عثمان افندي ، ليكن شباطك يكرميلرندم ، غربيلرك ملجاي اولان بر يوردده ، (غربا شخصه مخالفه سي) نده وفات ايله مشدر . مرحوم ارنوز ياشلرينه ياقلاشش اولوب ، چاليشقان ، كندى ، شمسكندم درين مملوماتلي ، شمال توركيه سيله و عرجو ، شعرلر يازار ، منور فكرلى بر افندي ايدى . وفاتي ضايعاتدندر . «تورك يوردى» بروسه ده اولان همشيره لرينه و عموم قارداش لارين بيان تعزيت ايدم .

رباره تورك ادبياتي . — تورك عسكري و سياسي ادرلردن بفضليله تورك عالم وشاعرلري (اوستوز داغچيشه روندشاو) مجموعه سنه ادبي مقاللر و زمشرلر . مذكور مجموعه مقاللري (عثماني امپراطورلرندن) عنواني آلتنده بر نسخه مخصوصه نشر ايله مشدر . بونسخه نك مقدمه سي اوستريا هلال احمر رئيسي پرنس (ليخن شستين) طرفندن يازيلم شدر . بونده ، ياش قوماندان وكيلى و حريمه نظري اور ياشاحضر قلري ايله طالت بك افنديك آل يازيليله رسملري و بوبوك عثمانلى - تورك محررلريك اثرلري واردر . خاتمه ده بروفيسور (قره ايچ غرايفن هورست) لك تورك ادبياتك بو كورنكي حاله دائر بر خلاصه سي ده واردر .

قسط مريمه . — بوشهرده يكي بر دارالمهمات يازيلارق آجيلديني و بر «قلبات شركتي» قورولم رق ايشه باشلاديني بى غزم لردن اوقودق .

شلكه درغور . — مملكتدر . بر توركك عنتمه سنه و دويغ لرينه بك ده اويغون كلمين بر جوق بابانچي كوي وشهر آدرلي اولونمى معلومدر . بولرك توركك عنتمه سنه و توركك دويغ لرينه اويغون آدرله دكيشديريله سي خصوصيتده مليت بوزر مطبوعكده ، بر جوق دمهلو بحث اولندي ابدى . توركك بيلككي قارا كاكلر ايچنه اوروتن بو رده لك قافله سي مليت نقطه نظرلردن بر اهميت و قيتي حائز اولديغه شمه بوقدر . ليكن صاباني «بورده» ده بر اقتصاد تخصصكده اشارت ايتديكي وجهله اقتصادي ايشلرده و بوندن اولكي نسخه لرزدن بزمده «مدني - حر كشلري» نى يازاركن اينا ايتديكمز كي ملي واجتماعي ايشلرده تقديره دكر و يارارلى بر ديريك و جانليق كوسترم

«اسکیشر» - سانجاغنده بعض قضا وکویلرک آدری «تورکک ایله علاقه دار وسوعلی کله لاله تیدیل» ایدیلشدر، که شونلردر: (آلو - آب آرسلان)، (اسپیر چفتندی - رشادیه)، (اسیاس قریه سی - قایا آب)، (آلیانوس - آب یونس)، (ایکی کلایسا - سنان پاشا)، (آلنجه - قلنچ آرسلان)، (مارخی - طورسون قیه)، (ملمن - کوندوز آب)، (خورطی - نصرالدین خواجه)، (خولانله - سلیمان شاه)، (قایغاس - آلی طوغدی)، (میخالجی قضا سی - قایی خان قضا سی).

طقوز مارتیه مصادف اولدی بی روایت ایدیلن اساطیری و بویوک باراملریزدن (ارکنه قون) بارامک کچن ییل «قونیه» ده شانلی و جانلی بر صورتده استقبال ایدیلدیکی و بو مناسبتله «توران» رفیق، زده بویوک بر مقاله باصیلدی خاظرلرده در. بو ییلده، ایچنده بولندیمز فوق العاده حالله رهمآ، بو بارام بعض برلده طنطنه لی بر صورتده استقبال ایدیلش و یاپلشدر.

تورک - ماجار قارداشلر - - انسانلری بری رینه باغلایان، برلشدیرمن سیلر آراسنده اک مهمی صیقینی و فلاکت کوللرینی برابر کچیرمک، برابر اوله رق بویوک زحمتلره قاتلامقدیر. انسانلر بر چوق صیقینی و فلاکت کورمه ییلر، فقط او صیقینی و فلاکتلره اشتراک مجبوریتده قالمایانلر، اکثریاً بر سیرجی رحقی بعضاً بر کولیجی صفتنده قایلرلر. بونک ایچون ایل وقیله لری یکدیگرینه باغلامق، باغلانیشلرینی آرتیراق بر ملت حاله کتیرمک خصوصنده اجتماعی صیقینی و فلاکتلرک، خصوصاً بویوک محاوره لریک پک چوق تاثیرلری واردیر. مثلاً ایچنده بولندیمز جهان حری، شمدی به قادر بر چوق یابانچی تاثیرلرک آلنده بر بردن اوزاقلاشمش، حتی بر آراتق عین عرفدن اولدیقلرینی انکار ایله عرفداشلرینک علینه بیله چوریلش اولان «بلقاره» عرفداشلریمیزی، تر تورکله سلاح آرقداشلغنه سوق ایتدی. بلغار عرفداشلریمزله ال اله ویره رک عین دیله ک اوزمده، دشمنلریمزله چار-پیشوروز. و بو چارپیشمه ائاننده پارلایان قیغاجم و یالینلر ایچنده «نورانباق و عرفداشلق قیغاجملری» ده آرز چوق پارلادیقی دویررؤز.

«تورانی» لئی اصلاً اونوتمایان ماجارلره قارداشلق علاقه من مان هیچ کسیله مشدر. شو کونلرده شهریمزه یارالی تورک غازیلرینی باقق و صارعیلامق اوزره «ماجار صلیب اجر هیئت» کلدی. نظارت وادارسی ماجارلرک بویوکلرندن بر قاچ ذاته حواله ایدیلش اولان بو هیئتک، «چاپا دارالمعات» بناسنه برلشدیریلجکی خبر آلتمشدر. ماجار قارداشلریمزک بو اعمارف و تعاونلرینه تشکر ایله مقابله ده بولمقی بر بوروبچ ییلوروز، «پشته» ده بر جاده نیک خاقانمز حفرتلرینک آدیله «محمد سلطان» دییه ائلیمسی اوزرینه، بزم شهر اسخی ده قارداشجه مقابله ده بولنه رق، استانبولک «فانخ» جوارنده کی اک کنیش جاده لرندن بریسنه «ماجار قارداشلر جاده سی» آدی ویرمک تصور ایلدیکنی «تسویر افکار» رفیقمز یازیور. شو کونلرده عثمانلی دارالفنوننده «ماجار دیلی» نیک تدریسنه بائلایله جقدیر. - شهریمزده بر قاچ هفته مسافر بولنه رق، بو کونلرده تکرار مملکتلرینه عودت ایتش اولان ماجارلی قوت «بانق» و دو قنور «مه ساروش» جنابلری، تورک - ماجار قارداشلغنک تقویه سته یاردیم ایدن خیرلی تشبثلرده بولمشلردر. تشبثلرینک نمره لری یاقینده کوروله جکدر. «ماجارستان» شرق اقتصادیان «سرکری مدیری دو قنور» «بلقانی» ۱۱ مارنده، «عاطه سراییلر بورنده» ماجارستانک احوال اقتصادیه وزیراعیه سته دائر بر قوغراس ویره رک ایکی قومک بر بریخی طایفاسنه، بر بریسه مفید اوله بیله سته دائر مطالعات بیان ایتمشدر.

اداره دمه - «تورک یوردی» نیک بر ییلق آبونه بدلی ۲۰، یارم ییلق ۱۱ غروشدر. آبونه یازیلن قارئلریمزک اکثریسندن کلن بر ییلق آبونه بدلی محلنده بر مجیدیه ویریلدیکن ۱۹ و یا ایکی چاریک مجیدیه ایله بر غروش ویریلدیکن دولایی یارم ییلق ۱۰ ۱/۲ غروش اوله رق آلتقمده اولدیقدن، اداره من هر آبونه دن بر غروش و یارم آبونه بدلندن ۲۰ پاره متضرر اولمقده در. بوندن بویله، بو ضرره میدان ویرمه مک ایچون، حواله نامه لرده یکرمی واون بر غروش یازیله جق وجهله تسلیماته بولونمه لری آبونه لریمزدن رجا اولتور.